

- b) A feldolgozás eredményeinek továbbítása a moszkvai Központ-hoz.
- c) A bejelentett periodikumokról saját nyilvántartás kiépítése és vezetése.

A II. szakaszban belépő feladat a tájékoztató szolgáltatások nyújtása a Központtól kapott tájékoztató anyagok felhasználása alapján.

ÉRTÉKELES

A moszkvai nemzetközi konferencián való részvételnek komoly haszna volt. Részletes, konkrét képet nyertünk az előttünk álló feladatokról, a megoldás elképzelt módozatairól, a Központ álláspontjáról, a partnerek lehetőségeiről, másrészt ígéretet kaptunk a rendszeres tájékoztatásra, esetleg személyes segítségre. Ugyanakkor azonban nem hallgathatjuk el ott szerzett benyomásaink alapján, hogy véleményünk szerint a Központ által szorgalmazott ütemterv nem lesz mindig tartható. Idevágóan idézzük az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság igen világosan megfogalmazott véleményét: "Mivel sok tekintetben eltérő igényű, nyelvű, szervezettségű, technikájú és technológiájú, gazdasági mechanizmusu stb. rendszerek harmonizálásáról van szó, a részt vevő országokra háruló feladatok is bonyolultak, amelyek országokénti megoldása kihat magára a nemzetközi rendszer hatékony kialakítására és a tagországok által történő hasznosítási fokára egyaránt." És tovább: "Világosan kell azt is látni, hogy a tervezés, megszervezés, működés első szakaszában költség- és munkabefektetés szükséges, eredmények csak ezek függvényében és későbbi időpontban várhatók."

Kétségtelen azonban, hogy a szocialista államok központi folyóiratnyilvántartása mindenképpen nagy eredmény lesz, és a magyar tudományos és műszaki élet is igen sok vonatkozásban fogja hasznát látni.

FÜGEDI Péterné - SZILVÁSSY Zoltánné

Revízió alatt a Sport ETO

TÓTH István

Csak az illetékes szervek és szakemberek tudtak arról, hogy 1972. október 30. és november 2. között Budapesten ülésezett az UNESCO sport-szerveinek, a Testnevelési és Sport Világtanács Dokumentációs és Tájékoztatási Irodájának Osztályozási Bizottsága, amely az ETO 796/799 SPORT

címző alá tartozó szakterületének revíziójával és új javaslatok kidolgozásával foglalkozik. A budapesti ülés érdemi ismertetése előtt azonban szükséges magát a szervezetet bemutatni,

ELŐZMÉNYEK

Az 1960. évi XVII. római Nyári Olimpiai Játékok alkalmával rendezett sport-világkongresszuson - az UNESCO előzetes jóváhagyása mellett - alakult meg e szakterület nemzetközi összefogó és tudományos szervezete, a Testnevelési és Sport Világtanács (Conseil International pour l'Éducation Physique et Sportive = CIEPS), mely két albizottságot hívott létre: a Kutatási Bizottságot és a Dokumentációs és Tájékoztatási Irodát (Bureau de Documentation et Information = BDI). Mindkettő keretében számos albizottság alakult. A BDI első munkaértekezlete 1961. január 2-5. között Kölnben zajlott le, hét ország, közöttük hazánk képviselőinek részvételével. Itt alakultak meg az első albizottságok, köztük az Osztályozási Bizottság is. Már az első értekezlet kimondotta, hogy a testnevelés és sport ismeretanyagának osztályozására a BDI az ETO-t fogadja el alapként.

A BDI Osztályozási Bizottsága azonnal munkához látott, és több munkaértekezlet után az Iroda hivatalos lapja, a Revue Analytique d'Éducation Physique et Sportive külön számaként (6. évf. 1964. 3. sz. 142. p.) három (angol, francia, német) nyelven megjelent az ETO 796/799 rövidített kiadása (Szerzők: J. FALIZE, W. ARNOLD, A. McDONALD, G. LORPHEVRE, TÓTH I.). A kiadvány nemcsak a 796/799 érvényben lévő korlátozottan közös alosztásait és főtáblázati számait tartalmazta, hanem több javaslatot is a szakterület kiterjesztésére, valamint a szükséges segéd táblázatokat, a kapcsolódó tudományterületek legfontosabb jelzeteit és a jelzetalkotás módját.

Az ezt követő időkből fogott hozzá a BDI Osztályozási Bizottsága az ETO 796/799 revíziójához és új javaslatok kidolgozásához. Ezt a munkát nagyban segítette a magyar szakemberek (BABCZKY, PETHES, SZIKSZAI, TÓTH) által 1967-ben kidolgozott 15 oldalas javaslat, mely elsősorban a különböző sportágakban található azonos fogalmaknak korlátozottan közös alosztással való kifejezését - így számos főtáblázati szám felszabadítását - és egyes területeken új főtáblázati szám, illetve jelzet bevezetését tartalmazta. Ez alapot adott az Iroda Osztályozási Bizottságának az ETO 796/799 revíziós javaslatának elkészítéséhez, amely első kidolgozásban a gráci Nemzetközi Sportdokumentációs és Tájékoztatási Kongresszus anyagát tartalmazó kiadványban (RECLA, J.: Sportdokumentation in Durchbruch, 1971. Bad Honnof, Osang-Verl. S. 232-255.) került nyilvánosság elé (szerzők: ARNOLD, W. - TÓTH I.).

A BDI Osztályozási Bizottságának előbb J. FALIZE (Liège), majd W. ARNOLD (Lipcse) volt az elnöke. Ez utóbbi korára való hivatkozással lemondott 1970-ben. Az Iroda elnöksége TÓTH Istvánt (Budapest) bízta meg a Bizottság vezetésével. Ez a körülmény újabb lendületet adott a hazai sportosztályozási munka fellendítéséhez. Az Országos Osztályozási Bizottság egyetértésével megalakult a Testnevelési Tudományos Tanács (TTT) keretében a Sport Osztályozási Munkabizottság (elnök: TÓTH István, tagok: BELLAY Istvánné, ERÉNYI Oszkárné, ÓCSAI József, PAPP András, SZEKERES Sándorné), amely segítette az Iroda Osztályozási Bizottsága elé kerülő anyag kidolgozását.

Az Iroda Osztályozási Bizottságának eddig nem volt hivatalos kapcsolata a FID-del, bár az Iroda és a Bizottság alapító tagja, G. LORPHEVRE professzor, a FID központi osztályozási bizottságának (CCC) alelnöke, szakértőként mindig értékes segítséget adott a munkához. A FID budapesti Kongresszusán (1972. szeptember) a CCC ülése elvileg elfogadta, hogy a BDI Osztályozási Bizottságát a későbbiekben elismeri az ETO 796/799 Sport szakterület albizottságaként.

A BDI OSZTÁLYOZÁSI MUNKABIZOTTSÁGÁNAK BUDAPESTI MUNKAÜLÉSE (1972. okt. 30. - nov. 2.)

Az ülésen részt vett hazánkból ANTAL József (a Testnevelési Tudományos Tanács főtitikára), JÁNSZKY Lajos (a FID Magyar Nemzeti Bizottság elnöke), SEBESTYÉN Géza (a FID CCC tagja, az Országos Osztályozási Bizottság elnöke), BABICZKY Béla (az Országos Osztályozási Bizottság titkára), TÓTH István (a BDI Osztályozási Bizottság elnöke) és a magyar Sport Osztályozási Munkabizottság tagjai - külföldről pedig Georges LORPHEVRE (FID - Brüsszel), Haldis AUBERT (Oslo), Krystyna FINSKA és Zygmunt MAJEWSKI (Varsó), R. MESTROM és Rob TIMMER (Hollandia), Friedrich TSCHERNE (Bécs), Konstantin WOWRA (Lipcse).

A munkabizottság ülésére 33 oldalas javaslat és 20 oldal más anyag (jelentés, összefoglaló, magyarázat stb.) készült magyar és német nyelven. A javaslatot a résztvevők előre megkapták.

A Bizottság a javaslatok előkészítésénél figyelembe vette: a jelenleg érvényben lévő német nyelvű ETO táblázatokat; az 1971-ben megjelent magyar nyelvű teljes ETO kiadást; a FID által jóváhagyott újabb módosításokat; a sport területén használatos legfontosabb alapfogalmakat, kifejezéseket; az egyes sportágak anyagánál az olimpiai, világbajnoki, Európa-bajnoki versenyszámokat, valamint az Iroda Osztályozási Bizottsága által már kidolgozott alapanyagot.

A FID a legutolsó nagyobb módosítást 1965-ben hagyta jóvá az ETO 796/799 vonatkozásában, amikor is 36 főtáblázati számot töröltek. Ez mintegy 10 %-os változást jelentett, de nem érintette a korlátozottan közös alosztásokat.

A BDI Osztályozási Bizottságának budapesti munkaülésére előkészített vi-
taanyag két részre tagolódtott:

1. KORLÁTOZOTTAN KÖZÖS ALOSZTÁSOK

A jelenleg érvényben lévő ETO 796/799-hez kapcsolódó .01/.09 korláto-
zottan közös alosztásoknál kb. 90 jelzet szerepel. A javaslat 4 törlést,
22 módosítást és mintegy 150 új jelzetet, valamint a főtáblázati számok-
nál további 50 -(minusz)-os korlátozottan közös alosztást tartalmazott.
Ezek alapján tehát megháromszorozódna a korlátozottan közös alosztások
száma.

A testnevelési és sporttudományok ismeretanyaga számos más tudomány-
hoz is kapcsolódik. A sajátos rész kifejezésére a korlátozottan közös al-
osztás, a más területekhez való kapcsolódására a viszonyítás alkalmazá-
sát javasolta a munkabizottság.

2. FŐTÁBLÁZATI SZÁMOK

Az ETO 796/799-nél a jelenleg érvényben lévő jelzetek száma 360. A ja-
vaslat 67 törlést, 25 módosítást, 95 új főtáblázati számot és mintegy 170
fogalom korlátozottan közös alosztással való kifejezését tartalmazza. Ez
szintén kb. 360 jelzetet érint. Legtöbb javaslat az alábbi területekre ké-
szült:

Változtatás:

796.5	Természetjárás, Hegymászás, Tájékozódási sport	14
796.6	Kerékpársport, Görkorcsolyázás	28
796.7	Motorsport, Autó, motorkerékpár	26
796.8	Küzdősportok, Nehéztatlétika	62
796.9	Télisportok	23
797.1	Vizijárműsport	46
797.2	Uzás, Mügrás, Vizijátékok	43
798.1/8.6	Lovassport, Lovaglás, Hajtás	24
799.1	Horgászat	8
799.3	Céllövészet	

A jelenleg érvényben lévő sportági ETO-jelzetek nagyon hiányosak. A tör-
léseknél, módosításoknál és új javaslatoknál a jelenleg nemzetközileg is
érvényben lévő versenyszámokat és azokhoz kapcsolódó fogalmakat vettük
figyelembe.

- - - -

A fentiekben vázoltak és a közölt számadatok arra mutatnak, hogy nem egy-
szerű módosításról, hanem olyan átfogó javaslatról van szó, amely az
ETO 796/799 lényeges revíziójával és kiterjesztésével jár (az ETO álta-

lános szabályait figyelembe véve). Tartalmazza a sportvonatkozású legfontosabb szakszó- és szakkifejezés-anyagot, lehetőséget teremtve a szakirodalom mélyebb és több oldalú feltárására, a terminológiai munka továbbfolytatására és a sporttézauruszok jobb összeállítására.

A budapesti munkaértekezleten vitára bocsátott anyagot behatóan megtárgyalták a résztvevők. Az elhangzott észrevételek és javaslatok alapján átdolgozandó anyag az 1973 májusában Magglingenben tartandó IV. Nemzetközi Sportdokumentációs Kongresszus keretében a BDI Osztályozási Bizottsága elé kerül újabb vitára, az ott jóváhagyott javaslat kerül majd a FID-hez, előzetes tájékoztatásra.

Tudományos és szakkönyvtárak együttműködése

A gyűjtőkori kooperáció fejlődésének nagy lendületet adó 1968. évi miniszeri utasítás óta 5 év telt el. A rendelet hatására megindult az együttműködés megszervezése vagy újraszervezése. Kidolgozták a programokat, közelebbi-távolabbi feladatokat. Az együttműködési körök tevékenységének eredményeit tekintve megállapíthatjuk, hogy azóta a "mezőny" nagyon szét-huzódott. A körök működése a teljes stagnálástól a leghatékonyabb számítógépes tájékoztatási módszerek bevezetéséig terjed. Ahol nagy állomány-nyal, megfelelő anyagi fedezettel, könyvtártechnikai felszereléssel, lelkes vezetővel rendelkező egyetemi vagy országos szakkönyvtárak törekvése találkozott a használók koncentrált igényeivel, ott komoly eredményeket értek el (egyes műszaki, természettudományos gyűjtőkörök).

A serkentő tényezőknél, illetve a lemaradás okainak vizsgálata nyilvánvalóvá tette, hogy a gyűjtőkörök szervezését új alapokra kell helyezni. Az állománygyarapítás egyeztetésén mint egyetlen és fő célkitűzésen tul kell lépni az együttműködésen alapuló szaktájékoztató rendszerek kialakításának irányába. Olyan szervezeti keretet kell biztosítani, amelyben a könyvtárak képviselői szakmai, szervezeti és pénzügyi kérdésekben tanácsadói és javaslattevő hatáskörrel rendelkeznek. Meg kell oldani az anyagi támogatás problémáját is.

A társadalomtudományi és a műszaki kooperációs körök szervezeti keretének egymástól független kialakítását a két terület egymástól eltérő jellege, könyvtári rendszere, információigénye, anyagi ellátottsága tette szükségessé.

Az 1972. február 24-én a műszaki szakterület gyűjtési kérdéseiről tartott megbeszélés a műszaki könyvtárak kooperációjának és a szakmai információs rendszer kialakításának operatív teendőit az OMKDK-ra ruházta. A